

ANNA KAŠPAROVÁ, ed.

SLEPÍ SVĚDKOVÉ DOBY – SLEPOTISKOVÁ VÝZDOBA NA ČESKÉ KNIŽNÍ VAZBĚ 16. STOLETÍ

Vydalo Severočeské muzeum v Liberci v roce 2022.

Miroslava Šudomová

Poetický název knihy *Slepí svědkové doby*, s podtitulem *Slepotisková výzdoba na české knižní vazbě*, nabízí čtenářům vhled do slepotiskové výzdoby papírových i kožených knižních desek renesance s přihlédnutím k 16. století v Čechách. Katalog výstavy vzešel z práce restaurátérských prací Fakulty restaurování Univerzity Pardubice a Severočeského muzea v Liberci. Řešitelský tým (v rámci projektu NAKI II, *Slepí svědkové doby: Slepotisková výzdoba knižních vazeb*) navázal na výsledky bádání a soupisu profesora Bohumila Nusky ze Severočeského muzea, jehož úctyhodné frotáže, provedené tužkou, čítaly tisíce obtahů knižních vazeb. Základním cílem bylo vytvoření databáze českého slepotiskového a zlatotiskového nářadí a dílen 16. století – on-line databáze NUSK. Nejen název databáze, ale i katalog je věnován profesoru Nuskovu k devadesátým narozeninám.

Co vlastně nazýváme slepotiskem? Jako slepotisk čili embosování bývá označována jednostranná technika reliéfní ražby do kůže, papíru a jiných materiálů, a to pomocí vtlačování kovového nářadí bez použití barvy.

Tato technika byla používána již od starověku, velmi se rozšířila v pozdním středověku a renesanci a znovu ožila na luxusních vazbách v 19. století. Kolektiv autorů se převážně zaměřil na renesanční řemeslnou dovednost, estetiku a výtvarnost výzdobných konceptů a v neposlední řadě na využití materiálů a slepotiskového nářadí.

Publikace je přehledně rozdělena na část teoretickou a katalogovou. Úvod Anny Kašparové nabízí vhled do problematiky, popisuje záměry a cíle projektu a publikace. Odborné statě se poté zabývají situací na knižním trhu 16. století v českém prostředí, popisují používané technologie, terminologii a zmiňují jednotlivé knihvazačské dílny (Petr Voit, *Slepotisk na české knižní vazbě 16. století*; Radomír Slovík, *Technologie knižních vazeb 16. století*). Nabízí též nové poznatky v bádání, kritickou analýzu pramenné základny a sledují historický vývoj knihvazačského prostředí. Teoretickou část uzavírá stať Petry Šťovíčkové, která čtenáři přibližuje usilovnou badatelskou práci profesora Bohumila Nusky, který se celoživotně zabýval studiem knižní vazby a publikoval mnohé statě a články v odborných

periodikách, věnoval se i psaní prozaických textů.

V celém katalogu se setkáme s časťmi odkazy na databázi NUSK, hned v úvodním textu je velmi pečlivě vysvětleno, jak s jednotlivými rejstříky a databázovými odkazy pracovat a nakládat.

Katalogová část představuje 18 českých knihvazačských dílen, které byly vybrány z počtu 113 identifikovaných středisek (od Mistra Práv českých po Knihvazače rudolfínské okruhu). Výběr si klade za cíl přiblížit jak běžnou produkci, tak exempláře nadprůměrné či výjimečné, což beze zbytku naplňuje.

Výjimku mezi českými knihvazačskými dílnami představuje jediná moravská dílna, a to ivančická – v podobě knihvazačské práce spojené s Jednotou bratrskou, titulu z roku 1568 *Rozmlouvání společné čtyř bratří*, autor Beneš Bavorský (Knihovna Královské kanonie premonstrátů na Strahově).

Nejprve je stručně představena dílna, zhodnoceno provedení děl, doplněny informace o tvůrcích apod.

V případě Ivančic jde o dvě dílny: Ivančice I a Ivančice II, činné v letech 1579–1618 s celkovým počtem 24 exemplářů. Samotný text je opoznámkován níže na dané straně a dále navazují konkrétní údaje o jednotlivých knihách se slepotiskem. Po určení materiálu, který je užít na vazbu a desky, následují údaje o šití a hřbetu. Udává se, že Bavorského spis patřil mezi stěžejní díla bratrské katecheze, dokonce se setkáme s iniciálami vlastníka a vrocením, je zde detailní popis výzdoby přední i zadní desky, opis nápisů apod. (doplněno o rozměry, užití nástrojů). Na dalších stranách následuje brilantně zpracovaná fotodokumentace výtisku.

V závěrečné části nechybí seznam použitých značek, soupis literatury, rejstřík jmenný, rejstřík knihvazačů, rejstřík místní, rejstřík věcný atd. Se svými 349 stranami patří katalog mezi úctyhodné počiny, s precizně zpracovanou dokumentací a fotografiemi a lze konstatovat, že velmi zdárně a sofistikovaně upozorňuje na jedno ze zajímavých témat knižní kultury.

REDAKČNÍ RADA:

Dušan Uhlíř (předseda), Vladimír Březina, Jiří David, Tomáš Jeřábek, Petra Pichlová, Marta Sedláková, Radek Slabotínský, Petr Svoboda, Josef Zacpal

Texty v oddílech Studie a Materiály prošly recenzním řízením.

RECENZOVALI:

Vladimír Březina, Dagmar Černoušková, Jiří David, Jiří Dufka, Hana Fadingerová, Jan Galeta, Ondřej Chvojka, Tomáš Jeřábek, Jaromír Kolečka, Veronika Lukešová, Jiří Němec, Jaroslav Novotný, Hana Sedláčková, Rostislav Švácha, Ilona Víchová, Josef Zacpal